

Висновки і перспективи подальших досліджень. Отже, сьогодення дошкільної освіти може бути охарактеризоване як накопичення і пошук нових здоров'язберігаючих технологій. Кожен ЗДО намагається створити цілісну систему фізкультурно-оздоровчої роботи, найбільш дієву у визначених реаліями умовах. Вважаємо, що розвивальне предметно-просторове середовище ЗДО у перспективі у повоєнний період варто удосконалювати, наповнювати більш досконалим та різноманітним спортивним обладнанням для фізичного розвитку.

Список використаних джерел

1. Базовий компонент дошкільної освіти / авт. кол.: Байєр О.М., Безсонова О.К., Брежнєва О.Г., Гавриш Н.В., Загородня Л.П., Косенчук О.Г., Корнєєва О.Л., Лисенко Г.М., Левінець Н.В., Машовець М.А., Мордоус І.О., Нерянова С.І., Піроженко Т.О., Половіна О.А., Рейпольська О.Д., Шевчук А.С. *Сайт МОН*. 2021. 38 с. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app.pdf>.
2. Бойчук Ю. Д. Сучасні підходи до розуміння сутності здоров'я людини та суміжних з ним понять. *Загальна теорія здоров'я та здоров'язбереження* : колективна монографія / за заг. ред. проф. Ю. Д. Бойчука. Харків: Вид. Рожко С. Г., 2017. С. 5–16.
3. Дошкільний навчальний заклад /ясла-садок/ №135 «Лебідь»: вебсайт. URL: http://dnz135.ucoz.ua/index/informacijna_dovidka_pro_doshkilnij_navchalnij_zaklad_jasla_sadok_135_quot_lebid_quot/0-97.
4. Загальна теорія здоров'я та здоров'язбереження : колективна монографія / за заг. ред. проф. Ю. Д. Бойчука. Харків: Вид. Рожко С. Г., 2017. 488 с. URL: http://hnpu.edu.ua/sites/default/files/files/Kaf_zdor_ta_korr_os/Zagalna_teoriya_zdorovia_i_zdorviazberegnija.pdf.
5. Залеський І. І., Клименко М. О. Екологія людини: підр. Київ: ВЦ «Академія», 2005. 288 с.
6. Про дошкільну освіту: Закон України від 11 липня 2001 р. № 2628-III. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2001. № 49. С. 259.

УДК 373.2.091.2:331.548

Кріпак В. В.

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г.Короленка

Науковий керівник – доктор філософії, ст.викл. **Дубовик Ю. О.**

ФОРМУВАННЯ УЯВЛЕННЯ ПРО ПРОФЕСІЇ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Анотація. У статті обґрунтовано теоретичні та методичні аспекти ознайомлення дошкільників із сучасними професіями. Визначено методи, що забезпечують формування уявлень про світ сучасних професій: ігрові методи, інформаційно-комунікативні, зустрічі з представниками різних професій. Проаналізовано науково-методичні принципи процесу ознайомлення дітей із сучасними професіями, такі як науковості, доступності, системності, інтеграції,

концентричності.

Ключові слова: професії, принципи, ігрові методи, діти дошкільного віку.

Постановка проблеми. Формування уявлень про професії у дошкільників є важливою складовою соціалізації дитини, її ознайомлення з довкіллям і формування особистих якостей. Ознайомлення дошкільників із працею дорослих відбувається у взаємодії з навколишнім світом, розумінням різноманітних явищ у суспільстві, норм поведінки, усвідомленням себе як частини навколишнього середовища. Дошкільникам необхідно передавати конкретні знання та уявлення про працю, вчити цінувати її, збудити інтерес до участі в праці. На сучасному етапі розвитку суспільства, коли стрімко зростає кількість різноманітних професій, окремі з яких є особливо престижні, інші – не дуже, але однаково корисні, проблема профорієнтації особливо актуальна. Тому необхідно формувати в дітей інтерес і позитивне ставлення до різних професій. Це потрібно розпочинати якомога раніше, починаючи з дошкільного дитинства, оскільки саме цей вік особливо сприятливий для ознайомлення з професійною діяльністю дорослих та з метою формування позитивного ставлення до праці.

Метою нашого дослідження є обґрунтування науково-методичних аспектів ознайомлення дошкільників із сучасними професіями у закладі дошкільної освіти.

Аналіз останніх досліджень. Проблемі організації трудового виховання дошкільників присвячені наукові роботи Г. Беленької, Н. Ковалевської, М. Машовець, Л. Песоцької, Т. Поніманської. Методичні аспекти ознайомлення дошкільників із сучасними професіями обґрунтовані у працях Бондаренко Т., Гнізділової О., Гриценко С., Дубовик Ю., Ковалевської Н.

Виклад основного матеріалу. У дошкільному віці діти виявляють неабиякий інтерес до професій дорослих. Так, у них виникає бажання наслідувати старших, допомагати їм, діти відчують радість і задоволення від трудових зусиль, усвідомлюють користь своїх дій, захоплюються працею дорослих. Це створює підґрунтя для обрання свого шляху дитиною у майбутньому, адже дитина, яка прийшла сьогодні до закладу дошкільної освіти, – це майбутній працівник, свідомий громадянин нашої країни.

Сучасний світ професій дуже різноманітний, він постійно змінюється і зростає. Нині в Україні їх нараховується більше 18 тисяч. Існуючі класифікації професій можна поділити на «психологічні» та «непсихологічні». Найбільш актуальною як в теоретичному, так і в практичному застосуванні є психологічна кваліфікація. На основі відмінностей у предметах праці всі професії поділено ним на 5 типів:

«людина – природа», «людина – техніка», «людина – людина», «людина – знакова система» і «людина – художній образ». Слід зазначити, що вказані типи не можуть бути чітко розмежовані, і тільки умовно можна віднести конкретну професію до визначеного типу [4, с. 75].

Слід зазначити, що дошкільний вік особливо сприятливий для формування позитивного ставлення до праці. Цьому сприяють такі вікові особливості, як підвищений інтерес до явищ суспільного життя та бажання брати участь у праці дорослих. Тому, на думку Т. Поніманської, розкривати дітям зміст праці дорослих необхідно не лише задля виконання завдань дошкільного виховання, а й для повноцінної підготовки до трудового навчання і профорієнтації у школі. Вчена пропонує раціональну послідовність ознайомлення з працею дорослих:

- 1) накопичення фактів про процес праці, перетворення предмета праці, результати праці, створення уявлення про її значущість;
- 2) формування уявлень про людину праці, її ставлення до праці;
- 3) формування уявлень про колективний характер трудової діяльності [3, с. 164].

Уявлення про працю однієї людини включає такі компоненти:

- 1) уявлення про робоче місце (кухня – у кухаря, кабінет чи лікарня – у лікаря);
- 2) про об'єкт праці (діти – у вихователя, хворі – у лікаря, глядачі – у артиста)
- 3) про трудові дії і їх послідовність (кухар – нарізає овочі, робить салат, варить борщ, варить картоплю та ін.);
- 4) про спеціальні предмети і знаряддя праці (ліки, таблетки, уколи – у лікаря);
- 5) про результати праці (матеріальні – готовий обід, випечений хліб і нематеріальні – здорові люди, пасажери, доставлені на роботу водієм) [3, с. 23].

Формування уявлень у дошкільників про професії починається із ознайомленням із трьома основними компонентами: назва професії, її основний зміст, користь професії для суспільства. Провідною діяльністю при цьому залишається ігрова. Доведено, що інтерактивні, ігрові методи навчання є більш ефективними порівняно з інформативними методами. Тому доцільно використовувати весь педагогічний арсенал методів до ознайомлення із сучасними професіями: дидактичні, рухові, рухово-творчі ігри; ігрові вправи; бесіди; читання художньої літератури; екскурсії; художня діяльність (ліплення, малювання, аплікація, конструювання); моделювання ситуацій; експериментальну діяльність; зустрічі з фахівцями; перегляд слайд-презентацій, мультиплікаційних фільмів, анімаційних

відеороликів про професії дорослих. У роботі з дошкільниками використовують ігри «Знавці професій», «Відгадай професію», «Людина і професія», «Добери знаряддя праці», «Хто ким пацює?». Такий багатогранний підхід до ознайомлення з професіями відкриває дітям різноманіття сучасних професій [1, с. 45].

Цікавим методом у контексті нашого дослідження є зустрічі з цікавими людьми. Специфіка функціонування закладу дошкільної освіти передбачає окреслене коло людей, які працюють із дітьми. Тому дітям завжди цікаво поспілкуватися у межах групи з новою людиною – представником певної професії. Фахівців потрібно підготувати до спілкування з дітьми, навчати їх говорити мовою, зрозумілою дітям. Звісно, у першу чергу, вихователь звертається до батьків, які можуть у певний день прийти й розповісти про свою професію. Для цього необхідно заздалегідь оформити «банк професій батьків» і надати можливість кожному з них, згідно із запланованою темою, улаштувати власну міні-презентацію.

У зв'язку зі зростанням ролі процесі інформаційно-комунікаційних джерел (телебачення, Інтернет ресурси, комп'ютери, ноутбуки, гаджети) забезпечення освітнього процесу у ЗДО, доцільним вважаємо використання нових форм пізнавальної діяльності дітей дошкільного віку (демонстрування відеороликів, презентацій). Його застосовують з метою формування нових знань про сучасні професії, їх закріплення та контролю, узагальнення й систематизації [2, с. 21].

Методологічною основою процесу формування уявлень про сучасні професії у дітей дошкільного віку є принципи, основними з яких є: науковості, доступності, системності, інтеграції, концентричності [5, с. 281].

Принцип науковості передбачає надання дітям знань на основі науково доведених фактів та досліджень. Педагоги мають спиратись на наукові статті, книги, програми при підготовці занять по ознайомленню дошкільників із професіями. Необхідно адаптувати складні для розуміння дошкільників наукових термінів, пояснення їхнього змісту із залученням ігрових та казкових персонажів, визначення оптимального обсягу подачі фактичного матеріалу. Принцип доступності має забезпечувати, що педагоги розповідають діткам про професії використовуючи для цього дотичні до дошкільників форми та методи роботи, розповідати дітям матеріал зрозумілими і доступними до сприймання словами. Під час засвоєння знань про сучасні професії принципом доступності передбачено, що діти не мають відчувати психологічного, фізичного, емоційного дискомфорту від діяльності [5, с. 284].

Принцип системності забезпечує формування загальної стратегії

пізнавальної діяльності, яка розгортається за певною логічною схемою – від виокремлення окремого об'єкта до встановлення його зв'язків із середовищем та іншими об'єктами, в системі яких він існує. Системність також полягає у тому що формування знань дітей про професії має здійснюватися не тільки протягом тижня на який визначена ця тема, а й протягом усього навчального року у різних видах діяльності дошкільників, повсякденному житті. Тобто вихователь має формувати уявлення дітей про професії на заняттях, у бесідах, спостереженнях тощо, та вчити застосовувати ці теоретичні знання на практиці (щоб дитина відображала ці знання у сюжетно-рольових іграх) [5, с. 283].

Принцип інтеграції забезпечується самим характером знань, що поєднують у своєму змісті різні наукові галузі. Інтеграція передбачає різних видів діяльності дитини та включення у цю діяльність формування знань дітей про різні сфери. Тобто, наприклад під час формування уявлень дітей про професії, педагог спрямовує свою роботу на закріплення знань з інших напрямів навчання (формування елементарних математичних уявлень, екологічні знання, назви тварин, рослин, продуктів харчування, знарядь праці тощо).

Принцип концентричності полягає у тому, що діти, починаючи з ознайомлення із зовнішніми властивостями об'єктів довкілля, поступово приходять до пізнання внутрішніх істотних їх взаємозв'язків. Такий аспект тісно пов'язаний із формуванням уявлень дітей про професії та усвідомленням важливості існування та праці людей які пов'язані з охороною природного довкілля. Дитина засвоюючи знання про професії вчиться встановлювати причиново-наслідкові зв'язки (при зникненні тієї чи іншої професії може постраждати світ, наприклад, якщо зникне професія еколога то у світі може виникнути екологічна криза, адже нікому буде контролювати процес забруднення та очищення повітря; якщо зникне професія зоолога, ветеринара, суттєво постраждає тваринний світ.

Отже, ознайомлення із сучасними професіями має здійснюватися комплексно, як цілісний органічний процес, з урахуванням вимог сучасного суспільства та вікових особливостей дошкільників.

Висновки і перспективи подальших досліджень.

Таким чином, знання про трудову діяльність людей є центральною ланкою знань дітей про соціальну дійсність. Вони відіграють вирішальну роль у формуванні ставлення дітей до праці та сприяють соціалізації дитини. Знання про працю дорослих необхідні, оскільки забезпечують розуміння завдань кожної людини і суспільства в цілому, зумовлюють розвиток інтересу до професійної діяльності. Знання про різноманітність сучасних професій, значущість праці, її мотиви та спрямування регулюють вчинки дітей, формують їхнє

ставлення до власної трудової діяльності, сприяють формуванню ціннісних життєвих орієнтацій, а отже, здійснюють позитивний вплив на моральне зростання особистості. Перспективою нашого дослідження є обґрунтування та апробація технології формування уявлень про сучасні професії у дітей дошкільного віку.

Список використаних джерел

1. Гавриш Н. Інтегровані заняття: Методика проведення. Київ : Шкільний Світ, 2007. 128 с.
2. Дубовик Ю.О. Калейдоскоп професій. Використання комп'ютерних ігор у процесі ознайомлення дошкільників з професіями : методичний посібник. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2021. 33 с.
3. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка: підруч. 2-е вид., допов. Київ: Академвидав, 2018. 464 с.
4. Світ сучасних професій / О. Б. Полєвікова, Т.А. Швець. Х.: Вид. група «Основа», 2020. 126 с.
5. Чорна Г. В. Самсонова О.О. Формування уявлень про професії у дітей дошкільного віку в закладах Дошкільної освіти. Інноваційна педагогіка. 2022. Випуск 47. С. 281 - 286

УДК 373.2.016:81'233]:796

Кусайко Я. Є.

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
Науковий керівник – к.п.н, доц. **Зімакова Л.В.**

ІНТЕРАКТИВНІ ІГРИ У МОВЛЕННЄВОМУ РОЗВИТКУ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

***Анотація.** У статті розглянуто актуальність формування мовленнєвої компетентності у дітей дошкільного віку, подано аналіз останніх досліджень з теми, зазначено важливість ігрової діяльності у розвитку дошкільнят, наведено приклади інтерактивних ігор.*

***Ключові слова:** компетентність, мовленнєва компетентність, комунікативні уміння, ігрова діяльність, гра, інтерактивна гра*

Постановка проблеми. Питання мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку є актуальним в умовах розвитку української системи освіти. Чисельні закони, насамперед закон «Про освіту» та «Про дошкільну освіту», спрямовані на модернізацію, розвиток, наукове та технічне піднесення методів та форм роботи закладів дошкільної освіти. Одним із основних напрямів роботи є саме розвиток мовленнєвих та комунікативних умінь. Саме ці навички допоможуть формуванню всебічно розвиненої особистості, здатної адаптуватися в соціумі та знайти своє місце в суспільстві нового часу.